

Lowzow (KF):

Et lovforslag som dette, der kommer hvert 5. år, kan ikke andet end give anledning til en lille smule debat om SAS og SAS' almindelige handel og vandel, service og optræden over for andre selskaber inden for den danske luftfart. Jeg synes, at de udtalelser, der er kommet under koncessionsloven, og som vi nu allerede har hørt her, tyder på, at der selvfølgelig er en stor positivisme omkring SAS, men der er alligevel noget, som SAS' ledelse burde lægge mærke til, og det er, at der fra mange sider ønskes en større smidighed i deres optræden over for de andre selskaber, der opererer inden for Danmarks grænser og med Danmark som basis. Jeg mener, det er vigtigt, at man inden for SAS ikke føler sig som et statskoncessioneret selskab, som det faktisk er, men som et samarbejdende selskab, der sammen med de andre danske luftfartsselskaber prøver at give danske borgere de bedst mulige luftforbindelser til udlandet.

Der er mange, der har følt, at SAS tit har været for hård i sine afslag over for andre selskaber, at de har set noget ensporet på det på grund af deres koncessionsmuligheder, men på den anden side er der ingen tvivl om, at vi skal have et nordisk luftfartsselskab. Der er heller ingen tvivl om, at selskabet har været drevet godt og forretningsmæssigt i forhold til andre verdensselskaber, og SAS er jo et verdensselskab.

På den baggrund vil vi stadig stå bag garantien til SAS. Vi vil rette nogle spørgsmål i udvalget, men vi vil gerne gøre vores til, at forslaget skal få en velvillig behandling, hvis vi så også senere hen fra SAS kan forvente noget mere smidighed og en smule mere åbenhed.

Kristine Heltberg (SF):

I SF ser vi som bekendt med milde øjne på nordiske foretagender, og vi vil også indtage en ret venlig holdning over for det lovforslag, der ligger her på bordet, men vi ville dog sætte pris på, om man tog hele problemet om koncessionerede selskaber og deres eventuelle mangel på fleksibilitet op i en større sammenhæng. Hvordan man vil forholde sig til de tanker, vi har om koncessionering i al almindelighed, vil nok være en sag, der vil være af betydning også for vores

arbejde i udvalget, hvor vi i øvrigt vil stille os positivt.

Poul H. Møller (KrF):

Jeg kan på kristeligt folkepartis vegne tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag i udvalget.

Ministeren for offentlige arbejder (Niels Matthiasen):

Jeg kan kun udtrykke min glæde over den tilslutning, der er givet til dette lovforslag, og så vil jeg blot sige til hr. Glensgård, at det ville have undret mig mere, hvis han var for noget, for foreløbig har jeg kun oplevet hr. Glensgård, når han er imod noget. Jeg tænker bare på, at hvis den indstilling, hr. Glensgård har, gik igennem i alle de forslag, der blev fremsat, så ville det blive et ejendommeligt land at leve i.

Glensgård (FP):

Jeg var egentlig godt klar over, at trafikministeren ikke var klar over, hvorfor jeg ville have det foregående lovforslag delt op i to. Der var vi for en del af paragrafferne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om lån til håndværk og mindre industri.

(Lovforslag nr. 134. Fremsat 10/3 75).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lysholt Hansen (S):

Ved gennemlæsning af de bemærkninger, der blev fremsat i forbindelse med det af det radikale venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning af 24. januar om statslig garantistillelse for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder, kan jeg forstå, at det lovforslag, der nu er fremsat af

[Lysholt Hansen.]

regeringen, og som i alt væsentligt ligger på linje med det radikale ønske, som fik tilslutning fra en række andre partier, vil få en forholdsvis hurtig gang igennem det høje ting.

Det er jo den såkaldte håndværkerlæneordning, og den har, administreret som den er blevet igennem en årrække nu gennem egnsudviklingsdirektoratet i Silkeborg, vist sig at være en uhyre effektiv og en uhyre nyttig ordning, som også håndværksmestre og mindre industridrivende nu virkelig kender og forstår at benytte. Vi kan altså fuldt og helt give tilslutning til lovforslaget.

Det er en kendsgerning, som der også står i bemærkningerne, at der i 1973-74 blev indgivet ansøgninger for 57 mill. kr., i de første 10 måneder af dette finansår for 65 mill. kr., men rammen er nu engang kun på 20 mill. kr., og derfor finder jeg og mit parti det helt rigtigt, at rammen nu udvides til de 40 mill. kr., som der her er tale om.

Jeg må også anse det for rigtigt, at det overlades til handelsministeren at fastsætte renten, således at der hele tiden kan være et rimeligt forhold mellem markedsrenten og den lavere rente, hvortil disse lån ydes.

Jeg må måske have lov at indføje her, at når jeg anser disse lån til anlæg for så væsentlige netop inden for dette område, er det ikke mindst, fordi det er fra håndværket og fra den mindre industri, at også den større industri skal rekruttere sin arbejdskraft. Jeg tror, det er på høje tid, hvis vi vil vende den udvikling, vi står over for, at vi får vedtaget dette lovforslag, således at endnu flere håndværksvirksomheder og mindre industrivirksomheder vil være i stand til at tage imod ikke mindst ny, ung arbejdskraft, som gerne vil ud og virke med deres hænder. Jeg tænker ikke mindst på den i beskæftigelsesmæssig henseende meget alvorlige situation, vi står i for dem, der går ud af folkeskolen til sommer. En del af dem, ikke nær nok, men mange af dem, er lykkeligvis nu kommet i den situation, at de kan få startet på det første år af den erhvervsfaglige grunduddannelse. Der er dog en meget betydelig del af dem, der har fået denne startmulighed, der endnu ikke har nogen mulighed for at vide, om de kan få en praktisk uddannelsesplads bagefter. Derfor anser jeg det for helt, helt afgørende, at vi i den udstrækning, det

er os muligt, bakker det mindre håndværk og den mindre industri op, for det er jo dem, der skal give disse praktiske lærepladser i vid udstrækning, og som, i hvert fald hvis vi skal holde arbejdskraften spredt ud over landet, skal give denne beskæftigelsesmulighed til de unge.

Jeg anser dette lovforslag for at være et uhyre fornuftigt og et uhyre beskæftigelsesfremmende forslag, ikke mindst i relation til de mange unge, som vi ellers i øjeblikket er ved at prisgive. Det kan få mit partis varme anbefaling, også med henvisning endnu en gang til det, der blev sagt under det radikale forslags behandling.

Røtzler Møller (V):

På venstres vegne kan jeg sige, at vi ser meget positivt på hovedsigtet med det foreliggende lovforslag.

Handelsministeren foreslår, at udlånsrammen på de 20 mill. kr. pr. finansår ændres til en tilsagnsramme på 40 mill. kr. pr. finansår. Det væsentligste for os er i denne forbindelse forhøjelsen fra de 20 til de 40 mill. kr. Når vi sammenlægger låneandragender pr. år, skulle der efter bemærkningerne til lovforslaget være behov for alle 40 mill. kr.

Det vil nok være rigtigt under udvalgsarbejdet at få en nærmere belysning af denne erhvervsgruppes finansieringsmuligheder. Erhvervsgruppen er meget forskelligartet, ikke mindst med hensyn til opnåelse af kreditter, fordi mange virksomheder sidder i lejede lokaler og måske endda ikke har en maskinpark m. v., der er særlig indbydende som garantistillelse.

Handelsministeren foreslår en ændring af en fast forrentning på 7 ½ pct. p. a. til en mere markedsbestemt forrentning, der løbende kan fastsættes af ministeren selv. Dette princip synes vi i dette tilfælde er et fornuftigt princip.

Jeg kan på venstres vegne til afslutning her sige, at vi gerne vil tilsige en hurtig og en velvillig udvalgsbehandling.

Glensgård (FP):

Handelsministeren var desværre ikke til stede i går, da forslaget om et finansieringsinstitut for dagspressen var til behandling. Jeg skal derfor kort gentage et par ord fra min ordførertale.

Jeg sagde bl. a., at folketinget burde ind-

[Glensgård.]

stille skydningen i retning af flere tilskud til erhvervslivet. Jeg skal ikke give min generelle mening om erhvervslovgivningen til kende ved denne behandling, det får jeg sikkert rig lejlighed til ved de to næste punkter på dagsordenen.

Fremskridtspartiet ønsker ikke denne lovgivning gennemført, men jeg tror roligt, at jeg kan berolige handelsministeren med, at der sikkert ikke bliver problemer med at få gennemført lovforslaget, idet der normalt altid er et flertal her i tinget, som konsekvent stemmer for enhver tilskudsordning.

Ingomar Petersen (RV):

Det radikale venstre er positivt indstillet over for det af handelsministeren fremsatte lovforslag. En låneordning til udbygning og modernisering af mindre håndværks- og industrivirksomheder kan vi ikke undvære. De nuværende lånemuligheder er ikke tilstrækkelige, og ikke mindst i en situation som den nuværende, hvor en nødvendig omstillingsproces fra det indenlandske marked til det udenlandske eksportmarked eller en omstillingsproces til et andet indenlandsk marked kan være medvirkende til en overlevelsesmulighed for vore mindre erhvervsvirksomheder, må vi fra politisk hold være indstillet på at yde den fornødne hjælp.

Desuden vil jeg gerne understrege, at dette med at hjælpe mindre virksomheder er noget, man kender fra en række lande, det er f. eks. også tilfældet i USA, og dér er begrundelsen den, at det skal medvirke til at holde konkurrencen i samfundet i orden, således at den sker på en rimelig og afbalanceret måde, og således at det bliver sværere for store superfirmaer at skabe en monopolstilling, der kan være medvirkende til at undergrave en reel konkurrence.

Jeg tror, at man ved at fordoble lånerammen og ved at stille en noget hurtigere og lempeligere administration af denne låneordning i udsigt er kommet med et positivt initiativ over for håndværket og den mindre industri. De mindre erhvervsdrivende har ofte, når de skulle på lånemarkedet, haft indtryk af, at de i krav om eget indskud og likviditet helst skulle have både livrem og seler på, ja, helst en paraply i solskinsvejr. Forhåbentlig vil folketinget gøre en yderligere indsats nu på dette område.

Det radikale venstre synes, at disse virksomheder fortjener en velvillig behandling. Vort parti gjorde i bemærkningerne til vort forslag til folketingsbeslutning om en statslig garantistillelse for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder, der blev fremsat den 24. januar, opmærksom på, at der var behov for en væsentlig forøgelse af bevillingen til håndværkerlæneordningen, og det er med meget stor tilfredshed, vi konstaterer, at handelsministeren har reageret så hurtigt.

Vi kan give vort tilsagn om en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Ninn-Hansen (KF):

Det er ingen lækkerbiskken for det konservative folkeparti at medvirke til en lovgivning, hvor man engagerer sig stærkt i en kombination af staten og erhvervslivet. Det er vor opfattelse, at erhvervslivet skal klare sig på anden måde end igennem en statslig bistand. Det skal jeg gøre nogle mere principielle bemærkninger om vedrørende de to næste lovforslag, der jo er klare nydannelser og også af principiel karakter. Jeg mener, at det forholder sig noget anderledes med dette lovforslag. Det drejer sig om, hvorvidt man vil gøre noget for at sikre virksomheder, der på mange måder er udsat for et pres på grund af samfundsudviklingen og strukturudviklingen. Det er derfor, man har gennemført den lovgivning, hvori man nu foretager nogle ændringer, og der er ikke, som hr. Glensgård sagde, tale om en tilskudslovgivning. Det er en lånelovgivning, og det er noget væsentlig andet — synes jeg i hvert fald.

Dertil kommer, at disse virksomheder i særlig grad har været udsat for en mishandling på grund af den meget svingende økonomiske politik, der har været ført ikke mindst på boligområdet. Med de svingninger, der har været dér, er de blevet udsat for vanskeligheder, der ikke er selvforskyldte, men skyldes mange ting, bl. a. den usikkerhed, der er kommet her i landet som følge af en usikker parlamentarisk situation. Virksomhederne kan ikke gøre for, at de er blevet udsat for disse kriser. Derfor er det rimeligt, at man forhøjer det grundbeløb, der er tale om i den nugældende ordning.

De øvrige dele af lovforslaget er en smidiggørelse, og jeg er da enig i, at når man

[Ninn-Hansen.]

ønsker denne lovgivning gennemført, skal man gøre det hurtigt, og vi kan altså give tilslutning til, at man gør det hurtigt.

Poul Dam (SF):

Vi synes fra SFs side, at der er tale om en rimelig og fornuftig ajourføring af denne lovgivning, som vi kan tilslutte os, selv om vi må konstatere, at handelsministerens drøm om, at loven skulle træde i kraft pr. 1. april 1975, har vist sig ikke at slå til. Det var nu også meget optimistisk.

Jeg skal blot sige én ting. Det kan måske være lidt tvivlsomt, efter hvilke principper man udvælger de håndværksvirksomheder og mindre industrivirksomheder, der får adgang til lånene, og man burde måske være særlig interesseret i sådanne virksomheder, som ligger på de mere afsides områder i vort land, småøerne, afsides områder i landdistrikterne, hvor det er meget vigtigt, at disse små virksomheder kan bestå og derved skaffe arbejde til lokalbefolkningen.

Poul H. Møller (KrF):

Vi er inden for kristeligt folkeparti kendt for at være forsvarende for de mindre enheder, og vi kan derfor også gå ind for lovforslaget, som støtter de betrængte mindre industrivirksomheder og håndværksvirksomheder.

Det er ikke i dette forslag, som det er i det forslag, vi senere skal behandle, nærmere specificeret, hvad man forstår ved mindre industrivirksomheder, men det må vel formodes at være omkring samme størrelsesorden, som man taler om i det andet lovforslag.

Vi finder også, det er rimeligt, at man nu fordobler denne låneramme og ligeledes ændrer renten, så der ikke bliver nogen fastlåst rentefod, men at man smidigt kan operere og følge markedsrenten. Disse ændringer betyder, at der bliver mere smidighed i loven, således at man virkelig kan komme de enkelte virksomheder til hjælp og tage hensyn til deres specielle art og behov. Vi tilsiger lovforslaget velvillig behandling i udvalget.

Kaj Hansen (DKP):

Dette er en fortsættelse af tidligere lovgivning, hvor det beløb, der skal stå til rådighed for handelsministeren, fordobles. Det

må jo også ses på baggrund af den meget store arbejdsløshed, vi har, og ikke mindst denne side af sagen tæller en hel del for mit partis vedkommende.

En anden ting, der tæller, er, at i den økonomiske og erhvervsmæssige udvikling, vi har i vores land, med stadig større og større kapitalkoncentrationer, med stadig større og større virksomheder af forskellig art, ser vi gang på gang, at mindre erhvervsdrivende kommer i klemme, hvad enten det er inden for håndværk, detailhandel eller andet. De bliver sådan set ofre for den økonomiske og erhvervspolitiske udvikling, hvor stadig større og større økonomisk magt glider over på få økonomiske magthavere i samfundet.

Jeg synes, at også dette lovforslag understreger i meget høj grad, at den såkaldte samfundsmæssige opgave, der skulle være bankernes, svigter de i virkeligheden totalt. Det, det har drejet sig om for bankerne, har været at opnå den størst mulige profit og investere penge, hvor de er sikre på at få den størst mulige profit. De investerer ofte i meget usikre ting med udsigt til en meget stor profit, selv om det i nogle tilfælde også går galt. Men som der netop står i bemærkningerne, er det blevet vanskeligere netop for små håndværksvirksomheder og andre at låne penge i bankerne, for det er ikke så godt et papir set fra bankernes side, og her er det i virkeligheden, at staten så må træde til, dels på grund af bankernes uvilje til at hjælpe sådanne mindre erhvervsdrivende, dels på grund af den høje rente, som bankerne selvfølgelig også har et meget stort ansvar for at vi har.

Ud fra disse betragtninger kan vi tilsige en velvillig behandling i udvalget, men der er bl. a. et spørgsmål om kontrollen med lovgivningen, således at man sikrer sig, at de midler, der er til rådighed, bliver anvendt på den mest fornuftige måde.

Jes Schmidt (CD):

På centrum-demokraternes gruppes vegne skal jeg meddele, at vi gerne vil støtte dette lovforslag; det gælder især, fordi det ikke er en tilskudsordning, men en låneordning.

Vi håber, at det går i opfyldelse, som er sagt i bemærkningerne, at personalet i egnsudviklingsdirektoratet kan klare det også efter udvidelsen.

Wihjelm (VS):

Det er ikke de varmeste følelser, mit parti kan opvise over for et forslag af denne type med tilskud til privatkapitalistiske foretagender, uanset om de er store eller små, om det er i håndværk eller i industri. For tilskud er der jo tale om, hvad man end kalder det, i kraft af det noget lavere renteniveau end markedsrenten, som man i hvert fald hidtil har kørt med, og som man ifølge bemærkningerne stadig vil køre med, om end man vil regulere noget.

At det skulle kunne opfattes som en slags barriere mod monopoliseringstendenserne, er da nok muligt, også at det kan holde liv i et par foretagender et par år længere, end der ellers ville gå, før de bryder sammen af det pres, der er i den almindelige udviklingstendens i det system, vi lever i. Men ser vi på udviklingen — til trods for på alle leder og kanter, at en slags husmandspolitik fra folketingets side i både håndværk, industri og landbrug, handel osv. er støttevejene — ser vi på udviklingen i de sidste 10 eller 20 år, så er den klart og tydeligt til trods for disse bestræbelser gået i retning af, at de små går ned med flaget, og det er ikke et spørgsmål om politisk vilje eller moral, eller hvad man ønsker af udviklingen, men det er et spørgsmål om de mekanismer, man har accepteret, når man én gang har accepteret, at det kapitalistiske samfund fungerer. Og så vil jeg ikke være med til at bilde nogen ind, at der — som jeg forstod på, jeg tror, det bl. a. var den radikale ordfører — skulle være nogen større sikkerhed mod monopoliseringstendensen i et forslag af denne type eller for den sags skyld i de to, der følger efter i dag.

De mere principielle bemærkninger til denne kategori af forslag vil jeg vente med, til vi tager lovforslaget om en fond til midlertidig finansieringsbistand op om lidt, og kun om dette, der ligger her, sige til sidst, at på en måde synes jeg også, det er lidt pudsig i bemærkningerne til lovforslaget at motivere denne udvidelse af beløbsrammen bl. a. med, at der er problemer, fordi der er et udlånsloft. Altså med den ene hånd fører man en stram kreditpolitik og laver udlånslofter, med den anden hånd gør man det til en begrundelse for at udvide beløbsrammen i denne lovgivning om lån til håndværk og mindre industri.

(Kort bemærkning).

Poul Dam (SF):

Blot denne, at hvis jeg tilhørte VS, ville jeg ikke være så bekymret over husmandsforetagender.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ganske kort takke for den overordentlig positive modtagelse, dette lovforslag har fået. Jeg skal nøjes med at konstatere, at fremskridtspartiet og VS ikke ønsker at medvirke, men jeg er glad for, at hele den øvrige gruppe i folketinget ligesom jeg har den opfattelse, at der er tale om en værdifuld lovgivning, der er med til at fremme den erhvervsudvikling, vi gerne vil påvirke i positiv retning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervs virksomheder.

(Lovforslag nr. 168. Fremsat 19/3 75).

Formanden:

Sammen med denne sag behandles den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder.

(Lovforslag nr. 169. Fremsat 19/3 75).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Der er bedt om en taletid på indtil 15 minutter.